

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2026/1663-3

Saksbehandler: Håvard Ler

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
	20.10.2026	Formannskapet
	27.10.2026	Kommunestyret

Betalingssatser og gebyrer 2027

Kommunedirektørens innstilling

1. Kommunestyret vedtar betalingssatser og gebyrer for 2027 i samsvar med vedlagt oversikt «Betalingssatser og gebyrer 2027».
2. Satsene gjelder fra 1.januar 2027, med mindre annet følger av lov, forskrift eller er særskilt angitt i gebyrregulativet.
3. For betalingssatser og gebyrer som fastsettes av staten, eller hvor staten fastsetter maksimalsatser, legges de til enhver tid gjeldende statlige satsene til grunn. Kommunedirektøren gis fullmakt til å innarbeide endringer i statlige fastsatte satser som blir kjent etter kommunestyrets behandling.

Vedlegg:

- 1 Betalingssatser og gebyrer 2027
- 2 Momentum Budsjettnotat - Midtre Gauldal kommune 2027

Sammendrag

Kommunestyret fastsetter årlig kommunens betalingssatser og gebyrer. Satser og gebyrer er vedlagt, og kan i tillegg leses i et digitalt dokument her: [Betalingssatser og gebyrer 2027](#).

Deler av kommunens tjenester finansieres gjennom gebyrer og egenbetalinger. Gebyrer innenfor selvkostområdene følger føringene i kommuneloven med tilhørende forskrift om selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene.

Ved regulering av betalingssatser og gebyrer for 2027 er kommunal deflator på 3,8 % benyttet som et generelt utgangspunkt. Kommunal deflator er et mål på den forventede pris- og lønnsveksten i kommunesektoren, og gir et uttrykk for forventet kostnadsutvikling samlet for sektoren.

Utgangspunktet er 3,8 % økning, men satsene er vurdert innenfor de enkelte tjenesteområdene og påvirkes blant annet av selvkostberegninger, statlige føringar og særskilte kostnadsforhold. For enkelte tjenester videreføres satsene uendret, mens andre justeres mer eller mindre enn kommunal deflator.

Der kommunen krever betaling for tjenester eller myndighetsutøvelse som er regulert i lov eller forskrift, fastsettes gebyrene innenfor de aktuelle rettslige rammene.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

Midtre Gauldal kommune tilbyr en rekke tjenester hvor brukerne betaler egenandel, gebyrer eller avgifter. Satsene omfatter både tjenester hvor kommunen selv har handlingsrom til å fastsette pris, og områder hvor størrelsen på gebyrene helt eller delvis er regulert gjennom lov, forskrift, selvkostbestemmelser eller statlige satser.

Betalingssatsene gjennomgås årlig i forbindelse med budsjettarbeidet. Formålet er å fastsette nivået for kommende år og sikre sammenheng mellom tjenesteproduksjon, kommunens kostnader, regelverket på de enkelte områdene og inntektsforutsetningene i kommunens budsjett.

På områder hvor det følger av lov eller forskrift at gebyrene ikke kan overstige kommunens kostnader ved å yte tjenesten, kommer kommuneloven § 15-1 og selvkostforskriften til anvendelse. Selvkostforskriften gjelder nettopp for tjenesteområder der det er fastsatt at kommunens gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten.

Selvkost omfatter direkte og indirekte kostnader knyttet til produksjonen av tjenesten, samt relevante drifts- og kapitalkostnader. Kostnader som påløper uavhengig av tjenesten, skal ikke inngå i selvkost (eks. kostnader til administrativ ledelse eller folkevalgte organer). Inntekter som knytter seg til kostnader omfattet av selvkost, skal trekkes fra.

For byggesaksområdet er den rettslige rammen nærmere omtalt i departementets veiledning. Plan- og bygningsloven § 33-1 gir kommunen hjemmel til å vedta forskrift om gebyrer for tjenester kommunen plikter å utføre innenfor plan- og byggesaksområdet, og gebyrene må ligge innenfor selvkost.

Faktiske opplysninger

Den fullstendige oversikten over foreslåtte satser følger som vedlegg til saken. Oversikten viser satsene for 2026, forslag til satser for 2027 og endringen i kroner og prosent.

De vesentligste endringene omtales nedenfor.

Oppvekst

Barnehage

Kommunen tilbyr fra 1.januar 2026 kun helplass. Makspris for hel barnehageplass er i henhold til statsbudsjettet fastsatt til 700 kr. per måned fra 01.08.2025 og videreføres for 2027 også. Når det gjelder redusert betaling, finnes to nasjonale ordninger:

1. Ingen husholdninger skal betale mer enn 6 % av sin samlede årsinntekt for en barnehageplass.
2. Gratis kjernetid i barnehage for husholdninger med en samlet inntekt under 692 465 kr. fra og med 01.08.2026. Gratis kjernetid gir 20 timer gratis barnehagetilbud per uke for 2-,3-,4- og 5-åringer.

Ordningene er søknadsbasert og regulert av barnehagelovgivningen og statsbudsjettet.

Søskensmoderasjon:

- Barn 1: Ingen moderasjon
- Barn 2: 30 % moderasjon
- Barn 3 og ytterligere barn: gratis

Kostnad ved kostpenger justeres med kommunal deflator på 3,8 % til 509 kr.

SFO

For SFO er det kommunen som fastsetter prisene, innenfor de nasjonale reglene som gjelder for SFO. De fleste betalings- og kotsatsene foreslås økt med om lag 3,0 til 3,9 %. Kommunen må følge disse moderasjonsordninger for SFO:

- For elever på 1.–4. trinn skal kommunen, etter søknad, redusere betalingen dersom ordinær SFO-betaling blir for høy i forhold til husholdningens inntekt.
- Alle elever på 1.–3. trinn skal få 12 timer gratis SFO per uke, uavhengig av inntekt.

Pleie og omsorg

Enkelte egenandeler innen pleie og omsorg justeres årlig av staten, jfr. Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester av 01.01.2012, sist endret 01.01.2026. Nye endringer kommer 01.01.2027 som vil gjelde egenbetaling for 2027.

For egenbetalinger som kommunen selv fastsetter, foreslås i hovedsak en økning på om lag 3,8 prosent. Prisen på mat til hjemmeboende økes til samme nivå som ved kjøp av mat i sykehjemmets kantine. Abonnement for trygghetsalarm foreslås videreført uendret.

Kultur og utleie

Satsene for kulturskolen videreføres uendret fra 2026. Det ble foretatt en økning i pris fra 2025 til 2026, og det forslås derfor nå å holde prisene uendret. Dette gjelder også billettpriser i svømmehallen.

Når det gjelder alle priser under Støren Kulturhus, utleie og Gauldalsporten foreslås det justering med den kommunale deflatoren på 3,8 %.

Ved Støren idrettspark videreføres gratis trening og kamper for aldersbestemte lag. Satsene for voksen og øvrig utleie justeres i hovedsak med 3,8 %.

Landbruk

Når det kommer til fellingsavgifter, har kommunen valgt å følge makssatsene som vedtas i statsbudsjettet. De øvrige kostnadene som gjelder landbruk holdes uendret for 2027.

Bevillingsgebyr og tilsynsavgift

Satsene under bevillingsgebyr fastsettes i Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk, kap. 6. Endringer fra 1.jan hvert år skjer i hht. Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk av 8.juni 2005 nr. 538 og gjelder gebyr for omsetning av alkoholholdige drikke.

Korrigerende av gebyrer vil bli registrert så snart endring er bestemt av Helse- og omsorgsdepartementet. Dette publiseres i november året før endringen gjelder.

Når det gjelder tilsynsavgift er ikke dette en lovpålagt avgift. Dette er en avgift kommunen kan ta inn pga. at man skal føre tilsyn med salgsstedene og dette medfører en kostnad for kommunen. Satsene er fastsatt i Forskrift om registrerings- og bevillingsordning for tobakksvarer mv., kap. 9 avgifter. Tilsynsmyndigheten kan kreve en årlig tilsynsavgift fra salgssteder for tobakksvarer og tobakksurrogater til forbruker på 5 900 kr. Midtre Gauldal har valgt å redusere tilsynsavgiften betydelig grunnet sammenslåing av flere kontroller for et salgssted. Prisøkningen her fra 2026 til 2027 er den kommunale deflatoren på 3,8 %.

Renovasjon, slam, feiing og tilsyn

Renovasjon- og slamgebyrene fastsettes på bakgrunn av selvkostberegningene og satser mottatt fra ReMidt.

Gebyrer for behandling av saker om salg av fyrverkeri, feiing og tilsyn med fyringsanlegg samt øvrige tjenester fra feiervesenet følger gebyrregulativet til Gauldal brann og redning IKS.

Gebyrene skal finansiere den lovpålagte feie- og tilsynstjenesten. Andre servicetjenester fra feiervesenet faktureres særskilt.

Plan, byggesak, oppmåling og eierseksjonering

Kommunens gebyrer for plan, bygge- og delesaker, oppmåling og eierseksjonering skal bidra til å dekke kommunens kostnader ved å levere de aktuelle tjenestene. Gebyrsatsene fastsettes med utgangspunkt i selvkostberegningene for hvert tjenesteområde. Beregningene viser ulik kostnadsutvikling for områdene. For å sikre samsvar mellom forventede kostnader og gebyrinntekter foreslås derfor gebyrsatsene for eierseksjonering, bygge- og delesaker økt med 3,2 %, mens gebyrsatsene for plan og oppmåling økes med 3,4 %.

Se vedlegg i saken «Momentum budsjettnotat-Midtre Gauldal kommune 2027».

Utslipp

Flere av gebyrene for behandling av utslippssøknader reduseres betydelig i 2027. Bakgrunnen er en endring i kommunens praksis for gebyrberegning.

Ved behandling av en utslippssøknad fattes det vedtak både etter forurensningsregelverket og plan- og bygningsloven. Tidligere har saksbehandlingen kun blitt fakturert etter forurensningsregelverket. Fra 1. januar 2027 legges det opp til at gebyret fordeles mellom saksbehandlingen etter de to regelverkene. Gebyrene etter forurensningsregelverket reduseres derfor.

Endringen innebærer dermed ikke en tilsvarende reduksjon i den samlede kostnaden for behandling av en utslippssøknad. Formålet er at samlet gebyr skal være om lag på samme nivå som tidligere, men fordeles på gebyr for behandling etter henholdsvis forurensningsregelverket og plan- og bygningsloven.

Vann og avløp

Fra 2026 til 2027 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 8,84 %, hvor avløp øker mest i prosent med 18,01 %. I perioden 2025 til 2030 øker samlet gebyr med kr 6 903, fra kr 13 842 i 2025 til kr 20 745 i 2030. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 8,43 %. Gebyreksempelene for vann og avløp er basert på et årlig vannforbruk på 150 kubikkmeter.

De samlede gebyrinntektene for vann og avløp i Midtre Gauldal kommune er ment å dekke alle kostnadene kommunen har ved å yte tjenesten. Årsgebyret til vann og avløp er todelt, bestående av et fast abonnementsgebyr og et variabelt forbruksgebyr.

For 2027 er det beregnet at abonnementsgebyret for vann bør settes til 4 199 kr og forbruksgebyret bør settes til 28,32 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det gir et samlet årsgebyr på 8 448 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 150 m³. Dette er det samme som i 2026 og vi får dermed ingen prisendringer på vann.

Når det gjelder avløp, er det beregnet at abonnementsgebyret bør settes til 4 449 kr og forbruksgebyret bør settes til 34,42 kroner/m³ for å dekke kommunens forventede kostnader. Det gir et samlet årsgebyr på 9 612 kroner for en standardabonnent med årlig vannforbruk på 150 m³. Prisendringen på avløp ser høyere ut enn det det er da det er abonnementsgebyret som øker mye, men i praksis utgjør det ca. 18 % på det totale gebyret for abonnentene ettersom forbruksgebyret bare øker med 4 %.

Gebyrendring fra året før	2027	2028	2029	2030	2031
Vann	0,0 %	6,2 %	6,1 %	6,1 %	4,0 %
Avløp	18,0 %	6,0 %	2,4 %	2,0 %	1,7 %
Samlet endring	8,8 %	6,1 %	4,2 %	4,0 %	2,8 %

Se vedlagt budsjettnotat «Momentum budsjettnotat-Midtre Gauldal kommune 2027» for nærmere informasjon.

Fakturering og betalingsordninger

Egenbetaling for pleie- og omsorgstjenester faktureres i hovedsak etterskuddsvis etter faktisk forbruk. For eksempel vil forbruk i august ha betalingsfrist 20. oktober.

Husleie, barnehage og SFO har forfall den 20. i måneden betalingen gjelder. Kulturskolen faktureres to ganger i året, mens kommunale gebyrer som hovedregel faktureres fire ganger i året, med forfall 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. desember. Andre tjenester faktureres fortløpende.

Midtre Gauldal kommune tilbyr AvtaleGiro og eFaktura. EHF benyttes ved fakturering til virksomheter som er registrert for elektronisk fakturamottak i ELMA-registeret.

Vurdering

Forslaget til betalingssatser og gebyrer for 2027 bygger på en samlet vurdering av kommunens kostnader, gjeldende regelverk og statlige føringer. For tjenester hvor kommunen selv fastsetter prisene, er kommunal deflator på 3,8 % benyttet som et generelt utgangspunkt. Samtidig er satsene vurdert særskilt innenfor hvert tjenesteområde.

For tjenester som omfattes av selvkostregelverket, må gebyrnivået ses i sammenheng med kostnadene ved å levere den enkelte tjenesten. Utviklingen i disse gebyrene vil derfor ikke nødvendigvis følge den generelle lønns- og prisveksten.

Forslaget innebærer at flere betalingssatser økes med om lag 3–4 %, mens flere satser videreføres uendret. På enkelte områder foreslås større endringer. Dette gjelder særlig avløp, enkelte utleiesatser og gebyrer innen utslippsområdet. De større endringene skyldes særskilte forhold og beregninger innenfor de aktuelle tjenesteområdene og er nærmere omtalt i saksframlegget og vedleggene. For flere tilbud er det også lagt vekt på å videreføre dagens betalingsnivå, blant annet innen kulturskolen, svømmehallen og enkelte helse- og omsorgstjenester.

Samlet vurderer kommunedirektøren at de foreslåtte betalingssatser og gebyrer for 2027 gir et forsvarlig grunnlag for kommunens inntekter fra de aktuelle tjenestene, og er i samsvar med de økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn for 2027.

Kommunedirektøren anbefaler derfor at betalingssatser og gebyrer for 2027 vedtas i samsvar med vedlagt oversikt.